

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут оперативно-рятувальних сил

Кафедра психології діяльності в особливих умовах

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

циклу вибіркової підготовки

за освітньо-професійною програмою «Екстремальна та кризова психологія»

за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

за спеціальністю 053 Психологія

Рекомендовано кафедрою психології

діяльності в особливих умовах

на 2025-2026 навчальний рік.

Протокол від _____ 2025 №__

Силабус розроблено відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Юридична психологія»

2025 рік

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

1. Анотація

Навчальний курс передбачає формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та практичних умінь, необхідних для розуміння психологічних закономірностей поведінки людини у правовій сфері та ефективної взаємодії з учасниками юридичного процесу. У межах дисципліни розглядаються основні напрями юридичної психології, її предмет, завдання, структура, зв'язок із суміжними науками, а також психологічні особливості правосвідомості, правомірної та протиправної поведінки.

Особлива увага приділяється вивченню психологічних аспектів діяльності представників юридичних професій – суддів, адвокатів, слідчих, працівників правоохоронних органів – та чинників, що впливають на прийняття ними професійних рішень. Розглядаються питання профілактики професійної деформації, розвитку емпатії, комунікативної компетентності та стресостійкості фахівців у сфері права. Вивчення дисципліни забезпечує поєднання теоретичних знань із практичними навичками психологічного аналізу правових ситуацій, сприяє формуванню професійної ідентичності майбутніх психологів і підвищує їх готовність до надання психологічної підтримки в юридичній практиці.

2. Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Амурова Яна Володимирівна, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил, доктор філософії з психології
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет 213. Номер телефону: 0979788935
E-mail	amurova_yana@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	Глибинна психологія, групова психокорекція, психоаналіз, психологічне консультування, особливості тренінгової роботи, психомалюнок та його використання в психологічній практиці
Професійні здібності	Навички навчання та викладання; організація та проведення наукових досліджень; ведення тренінгових груп та груп глибинної психокорекції за методом АСПП; здійснення психологічного консультування з використанням психомалюнку
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Доктор філософії з психології. Автор та співавтор понад 35 наукових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях.

2.1. Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Дячкова Ольга Михайлівна, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах факультету цивільного захисту, кандидат педагогічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет 234. Номер телефону: 097 690 56 86
E-mail	diachkova_olha@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	Психологія професійної діяльності, психологія діяльності в особливих умовах, вікова психологія, диференціальна психологія.
Професійні здібності	Навички навчання та викладання. Організація та проведення наукових досліджень.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Кандидат педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Співавтор 2 навчальних посібників та 1 колективної монографії, понад 90 наукових фахових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях.

3. Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті інституту (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/time-table/student>). Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру у час, який попередньо погоджується з викладачем.

4. Мета вивчення дисципліни

Полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань і практичних умінь, необхідних для розуміння психологічних закономірностей правової поведінки людини, особливостей взаємодії особистості з правовим середовищем та ефективного застосування психологічних знань у юридичній практиці. Вивчення дисципліни сприяє розвитку здатності аналізувати психічні механізми правомірної й протиправної поведінки, усвідомлювати психологічні чинники прийняття рішень у правових ситуаціях, здійснювати психологічну підтримку та профілактику професійної деформації представників юридичних професій.

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна, вечірня)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	Вибіркова	
Навчальний рік	2025-2026	
Семестр	6	6
Обсяг дисципліни:		
в кредитах ЄКТС	4	4
загальна кількість годин	120	120
кількість модулів	1	1
Розподіл часу за навчальним планом (в годинах):		
лекції	28	10
практичні заняття	-	-
семінарські заняття	32	2
самостійна робота (годин)	60	108
індивідуальні завдання	на вибір	
Форма підсумкового контролю	диференційований залік	

6. Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: філософія і засади логіки; правові основи професійної діяльності; конфліктологія; соціальна психологія.

Постреквізити: психологія масової поведінки в надзвичайних ситуаціях; переддипломна практика, виконання та захист кваліфікаційної роботи.

7. Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Екстремальна та кризова психологія» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

– досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	Абревіатура
Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	ПР 1
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	ПР 2
Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.	ПР 17

– формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності	Абревіатура
Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ЗК 10

8. Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Тема 1. Юридична психологія як наука

Література: [Баз.: 1-3, 4, 8. Доп.: 8, 10].

Тема 2. Психологічна характеристика процесуальної діяльності

Література: [Баз.: 1-3, 4, 9. Доп.: 3, 5, 9, 10].

Тема 3. Види слідчої (судової) діяльності та методи юридичної психології

Література: [Баз.: 1-3, 8, 9. Доп.: 1, 3, 5, 8].

Тема 4. Психологія учасників розслідування злочинів

Література: [Баз.: 1, 3, 4, 7-9. Доп.: 1-3, 6, 9].

Тема 5. Психологічні основи проведення окремих слідчих дій

Література: [Баз.: 1-6, 8. Доп.: 5, 8].

Змістовий модуль 2. Психологія судової діяльності та кримінальна психологія

Тема 6. Психологічні основи судової діяльності

Література: [Баз.: 4, 5, 7. Доп.: 1-3, 7-9].

Тема 7. Психологія злочинної діяльності

Література: [Баз.: 1, 3, 4. Доп.: 2, 5, 9].

Тема 8. Психологія особи злочинця

Література: [Баз.: 1, 3, 6. Доп.: 2, 3, 4, 8].

Тема 9. Психологія особи засудженого

Література: [Баз.: 1, 5, 8. Доп.: 4, 6, 8].

Тема 10. Основи пенітенціарної психології

Література: [Баз.: 1, 3, 4, 9. Доп.: 2, 8, 10].

Підсумкова модульна робота

Диференційований залік

9. Розподіл дисциплін у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (очна форма: денна, вечірня)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин за формами навчання					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практ. заняття	семінар. заняття	самостійна робота*	Поточний контроль
МОДУЛЬ 1. ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ						
Змістовий модуль 1. Вступ до юридичної психології та психологічні основи процесуальної діяльності						
Тема №1. Юридична психологія як наука	10	2	-	2	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема №2. Психологічна характеристика процесуальної діяльності	10	2	-	2	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема №3. Види слідчої (судової) діяльності та методи юридичної психології	10	2	-	2	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання, СПП
Тема №4. Психологія учасників розслідування злочинів	10	2	-	2	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема №5. Психологічні основи проведення окремих слідчих дій	10	2	-	2	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання, НТК
Разом за змістовим модулем 1	50	10	-	10	30	-
Змістовий модуль 2. Психологія судової діяльності та кримінальна психологія						
Тема №6. Психологічні основи судової діяльності	12	2	-	4	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема №7. Психологія злочинної діяльності	14	4	-	4	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема №8. Психологія особи злочинця	14	4	-	4	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема №9. Психологія особи засудженого	14	4	-	4	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема №10. Основи пенітенціарної психології	14	4		4	6	
Разом за змістовим модулем 2	68	18	-	20	30	-
Підсумкова модульна робота	2	-	-	2	-	письмові завдання
Диференційований залік	-	-	-	-	-	-
ВСЬОГО	120	28	-	32	60	-

* Примітка: самостійна робота здійснюється за методичними рекомендаціями щодо організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Юридична психологія».

Розподіл дисциплін у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (заочна форма: дистанційна)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин за формами навчання					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практ. заняття	семінар. заняття	самостійна робота*	Поточний контроль
МОДУЛЬ 1. ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ						
Змістовий модуль 1. Вступ до юридичної психології та психологічні основи процесуальної діяльності						
Тема №1. Юридична психологія як наука	12	2	-	-	10	індивідуальні завдання
Тема №2. Психологічна характеристика процесуальної діяльності	10	-	-	-	10	індивідуальні завдання
Тема №3. Види слідчої (судової) діяльності та методи юридичної психології	12	2	-	-	10	індивідуальні завдання
Тема №4. Психологія учасників розслідування злочинів	10	-	-	-	10	індивідуальні завдання
Тема №5. Психологічні основи проведення окремих слідчих дій	10	-	-	-	10	індивідуальні завдання
Разом за змістовим модулем 1	54	4	-	-	50	-
Змістовий модуль 2. Психологія судової діяльності та кримінальна психологія						
Тема №6. Психологічні основи судової діяльності	10	-	-	-	10	індивідуальні завдання
Тема №7. Психологія злочинної діяльності	12	2	-	-	10	індивідуальні завдання
Тема №8. Психологія особи злочинця	12	2	-	-	10	індивідуальні завдання
Тема №9. Психологія особи засудженого	12	2	-	-	10	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема №10. Основи пенітенціарної психології	10	-	-	-	10	індивідуальні завдання
Разом за змістовим модулем 2	56	6	-	-	50	-
Підсумкова модульна робота	8	-	-	-	8	письмові завдання
Диференційований залік	2	-	-	2	-	-
ВСЬОГО	120	10	-	2	108	

* Примітка: самостійна робота здійснюється за методичними рекомендаціями щодо організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Юридична психологія».

10. Орієнтовна тематики індивідуальних завдань

Індивідуальні завдання можуть виконуватись здобувачами як під час семінарських занять, так і під час самостійної роботи. Формами виконання індивідуальних завдань є: написання рефератів, есе, дайджесту, аналітичного огляду, аналізу практичних та проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень тощо.

Тематика індивідуальних занять, що наведена у програмі є орієнтовною. Здобувачам надається право вільного вибору теми індивідуальної роботи, що повинна відповідати таким критеріям як: актуальність та відповідність завданням навчальної дисципліни.

Детальний опис форм, вимоги до виконання та критерії оцінювання індивідуальних завдань здобувачів викладені у методичних вказівках до виконання індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти на кафедрі психології діяльності в особливих умовах.

1. Проаналізуйте предмет та завдання юридичної психології як науки та навчальної дисципліни.

2. Дослідіть історичні етапи розвитку юридичної психології в Україні та світі.

3. Обґрунтуйте методологічні засади та методи дослідження у юридичній психології.

4. Порівняйте основні напрями розвитку юридичної психології в національному та міжнародному вимірах.

5. Критично оцініть актуальні виклики та проблеми юридичної психології в умовах воєнного стану.

6. Розкрийте психологічні закономірності злочинного діяння.

7. Проаналізуйте індивідуально-психологічні чинники злочинної поведінки.

8. Дослідіть та охарактеризуйте відмінності між девіантною і делінквентною поведінкою.

9. Оцініть вплив соціально-психологічних факторів на формування злочинної поведінки.

10. Охарактеризуйте феномен віктимності та психологічні особливості жертви злочину.

11. Проаналізуйте психологічні риси особистості правопорушника.

12. Дослідіть мотиваційну сферу злочинної поведінки.

13. Визначте соціально-психологічні причини злочинності у сучасному суспільстві.

14. Розкрийте психологічну структуру злочинного діяння.

15. Проаналізуйте психологічні наслідки здійсненого злочину для особи та суспільства.

16. Охарактеризуйте особистість злочинця як об'єкт психологічного дослідження.

17. Дослідіть поведінкові та психологічні риси правопорушника.

18. Розробіть соціально-психологічну типологію злочинців на основі наукових підходів.

19. Проаналізуйте психологічні особливості потерпілого від злочину.

20. Дослідіть психологічні закономірності функціонування організованих злочинних груп.
21. Виконайте психологічний аналіз особистості неповнолітнього правопорушника.
22. Оцініть психологічні методи протидії груповій злочинності.
23. Розкрийте психологічну сутність та зміст очної ставки у судовому процесі.
24. Дослідіть психологічні особливості судових дебатів.
25. Проаналізуйте психологію винесення судового вироку.
26. Охарактеризуйте предмет і завдання пенітенціарної психології.
27. Проаналізуйте психологічні особливості адаптації особистості засудженого до умов позбавлення волі.
28. Дослідіть психологічні проблеми ресоціалізації осіб, що відбули покарання.
29. Проаналізуйте функціональну роль психолога у пенітенціарних установах.
30. Охарактеризуйте соціально-психологічні особливості груп засуджених.
31. Проаналізуйте психологічні механізми соціальної реадaptaції звільнених з місць позбавлення волі.
32. Дослідіть феномен каяття злочинця як психічного акту самооцінки та самосуду.
33. Запропонуйте систему методів психологічного впливу на засуджених з метою ресоціалізації.
34. Проаналізуйте підходи до типізації особи злочинців.
35. Дослідіть вплив групової динаміки на злочинну поведінку.
36. Охарактеризуйте соціально-психологічні особливості організованої злочинності.
37. Проаналізуйте психологію натовпу та чинники масових заворушень.
38. Критично оцініть вплив ЗМІ та інформаційної війни на правову поведінку населення.
39. Дослідіть психологію слідчої діяльності та особливості комунікації з підозрюваними й свідками.
40. Проаналізуйте психологічні аспекти проведення допиту, очної ставки та впізнання.
41. Охарактеризуйте психологічні особливості поведінки судді, адвоката і прокурора у судовому процесі.
42. Проаналізуйте особливості проведення судово-психологічної експертизи.
43. Дослідіть психологічні аспекти спілкування в адвокатській практиці.
44. Розкрийте соціально-психологічні аспекти юридичної діяльності.
45. Проаналізуйте психологічні засади правозастосування та правової діяльності в умовах воєнного стану.

11. Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах**: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються **такі методи навчання і викладання**:

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (практична робота, виїзні заняття);
- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний; традиційний;
- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;
- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;
- науково-дослідна робота;
- самостійна робота.

12. Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: диференційований залік, стандартизовані тести, виконання творчих завдань, наскрізні та командні проекти, аналітичні звіти, реферати, есе, презентація власних досліджень, виконання практичних завдань, доповіді.

13. Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою. Відповідність 100-бальної шкали оцінювання іншим шкалам оцінювання наведена в таблиці.

**Таблиця відповідності 100-бальної шкали
оцінювання іншим шкалам оцінювання**

100-бальна шкала	Шкала ЄКТС	4-бальна шкала
90-100	A	відмінно
80-89	B	добре
65-79	C	
55-64	D	задовільно
50-54	E	
35-49	FX	незадовільно

14. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі: фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних завдань, проектної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі підсумкової модульної роботи та диференційованого заліку.

15. Розподіл та накопичування балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Розподіл балів, які отримують здобувачі очної форми, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є: диференційований залік

Розподіл балів													
Модуль 1													
Поточний контроль та самостійна робота										Індивідуальні завдання	Підсумкова модульна робота	Залік	Сума балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	до 15	T.T. 1-10	-	100
до 5	до 5	до 5	до 5	до 5	до 10 (5+5)	до 10 (5+5)	до 10 (5+5)	до 10 (5+5)	до 10 (5+5)		до 10		

Розподіл балів, які отримують здобувачі заочної форми навчання, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є: диференційований залік

Розподіл балів													
Модуль 1													
Поточний контроль та самостійна робота										Індивідуальні завдання	Підсумкова модульна робота	Залік	Сума балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	до 60	T.T. 1-10	30	100
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		до 10		

Примітка: за виконання творчих робіт з навчальної дисципліни здобувачу можуть нараховуватися додаткові, заохочувальні бали. Сума заохочувальних балів не має перевищувати 20. Максимально можлива сума підсумкової оцінки з дисципліни (з урахуванням додаткових заохочувальних балів) – 100 балів. Види творчих робіт та критерії щодо їх оцінювання наведені у методичних вказівках до виконання індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти на кафедрі психології діяльності в особливих умовах (розділ «Оцінювання творчих робіт»).

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми освітнього процесу:

- поточне оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять;
- оцінка (бали) за індивідуальну роботу;
- оцінка (бали) за виконання творчих робіт;
- підсумковий контроль успішності.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті. Він передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу).

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті здійснюється в діапазоні від 0 до 5 балів:

5 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни.

4 бали – завдання виконане повністю, але відповіді обґрунтуванні недостатньо.

3 бали – завдання виконане не в повному обсязі, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні помилки.

2 бали – завдання виконане частково, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені помилки.

1 бал – завдання виконане частково, допущені значні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання. При виконанні практичних завдань оцінюється вміння правильно підібрати психодіагностичний комплекс, технології психологічної допомоги в кризових ситуаціях та вміння їх застосовувати на практиці.

Підсумкова модульна робота є складовою підсумкового контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього практичного заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант підсумкової модульної роботи складається з двох завдань (теоретичного та практичного). Відповіді на поставленні завдання повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів очної та заочної форм навчання при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

Сума балів за виконання одного завдання (як теоретичного, так і практичного) складає 5 балів:

5 балів – питання розкрито в повному обсязі, відповідь вірна, наведено переконливу аргументацію, використовуються професійні терміни, наявний творчий підхід.

4 бали – питання розкрито вірно, але обґрунтування відповіді недостатнє, професійна термінологія використана вірно.

3 бали – питання розкрито в цілому вірно, допущені помилки при аргументації, використана термінологія вірна.

2 бали – питання розкрито частково, допущені значні помилки при аргументації, використана термінологія плутана.

1 бал – питання розкрито на рівні окремих фрагментів, аргументація відсутня.

0 балів – питання не розкрито.

Підсумковим контролем успішності з дисципліни є диференційований залік, який полягає в накопичувальній оцінці в балах із засвоєння здобувачами навчального матеріалу дисципліни на підставі результатів виконаних індивідуальних завдань, різних видів навчальних робіт на семінарських та практичних заняттях, визначених робочою програмою.

Складання заліку здобувачами заочної форми навчання відбувається у формі виконання письмової залікової роботи, яка складається з трьох завдань, та виставлення підсумкових балів (з урахуванням накопичених балів за виконання індивідуальних завдань, контрольну роботу) за навчальну дисципліну. Вага одного правильно вирішеного завдання становить 10 балів:

0-2 бали – робота не відповідає завданню; відсутні ключові поняття; спостерігається поверхневий або фрагментарний виклад матеріалу; грубі помилки у використанні термінів та понять.

3-4 бали – часткове виконання завдання; подано окремі правильні положення, проте відсутня логіка та послідовність викладу; недостатнє розкриття змісту кризової психотерапії; значні теоретичні неточності.

5-6 балів – робота в цілому відповідає темі; наявні базові знання з предмета; проте подання матеріалу неповне, обмежене прикладами; недостатня аргументованість; можливі окремі термінологічні помилки.

7-8 балів – достатньо повне розкриття змісту; використання теоретичних положень кризової психотерапії з прикладами практичного застосування; робота логічна та структурована, однак може містити окремі недоліки чи несуттєві помилки.

9 балів – високий рівень виконання завдання; повне й послідовне розкриття теми; вірне застосування термінології; наведено аргументовані приклади з практики кризової психотерапії; робота демонструє розуміння як теоретичних, так і прикладних аспектів.

10 балів – відмінний рівень виконання; глибоке і системне розкриття теми; бездоганне використання термінології; логічність, послідовність та науковий стиль викладу; наявність авторських висновків і креативних підходів до аналізу проблематики кризової психотерапії.

Здобувач допускається до складання підсумкового контролю, якщо він виконав усі види обов'язкових робіт, що передбачені робочою програмою дисципліни.

У разі не згоди із результатом підсумкового контролю або порушенням процедури його проведення здобувач має право на їхнє оскарження. Порядок такого оскарження викладений у Положенні про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України.

Оцінювання самостійної роботи. Результати самостійної роботи спеціально не оцінюються, але виявляються під час діагностики знань з навчальної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни, засвоєний у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль, передбачений робочим навчальним планом, разом з іншим навчальним матеріалом дисципліни і оцінюється за критеріями відповідного підсумкового контролю.

Оцінювання індивідуальних завдань здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які

виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, навчальних практик/практичних занять, контролюється під час модульного та підсумкового контролів. Оцінювання індивідуальних завдань здобувачів очної форми навчання здійснюється в діапазоні від 0 до 15 балів, заочної – від 0 до 60 балів і залежать від форми виконання індивідуального завдання, наприклад:

Реферат, доповідь: 3 бали – у роботі здобувачі правильно виокремили основні положення з різних джерел, логічно та структурно об'єднали їх, коротко проаналізували та зробили ґрунтовні узагальнюючі висновки. Дотримано усі вимоги щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що включає вітчизняні та іноземні літературні джерела;

2 бали – у роботі здобувачі в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерела, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Дотримано більшість вимог щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що складається лише з вітчизняних літературних джерел;

1 бал – у роботі здобувачі фрагментарно виокремили основні положення кожного з джерела, не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Не дотримано вимог щодо структурної побудови роботи. Список використаної літератури оформлений не вірно або відсутній;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Підготовка огляду певної наукової проблеми/аналізу ситуації:

5 балів – робота виконана у повному обсязі із чітким дотриманням визначеної структури. Робота містить ґрунтовний аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

4 бали – робота виконана у повному обсязі із дотриманням визначеної структури за виключенням деяких елементів. Робота містить аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

3 бали – робота виконана частково із дотриманням визначеної структури, що містить більшість необхідних елементів. Робота містить поверхневий аналіз, висновки та окремі рекомендації з порушеної проблеми;

2 бали – робота виконана частково. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, окремі висновки. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, висновки зроблені не вірно. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Есе: 3 бали – здобувач створює оригінальний за думкою та оформленням письмовий твір відповідно до навчальної ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних психологічних проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів;

2 бали – здобувач самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить доречні аргументи; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації;

1 бал – побудований текст характеризується фрагментарністю; сформульована теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладів немає або вони не є доречними;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Групова презентація: 3 бали – усі ідеї подані таким чином, що демонструють глибокі знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема презентації чітко визначена і добре розроблена. Презентація має зрозумілу і логічну структуру, організована. Дотримані прийняті норми культури презентації, автори творчо підійшли до її оформлення. Робота не переобтяжена текстом. Наявні гіперпосилання працюють коректно. Усі учасники групи беруть активну участь у висвітленні презентації;

2 бали – більша частина ідей подані таким чином, що демонструють значні знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема презентації доволі чітко визначена і задовільно розроблена. Презентація має зрозумілу і логічну структуру, у достатній мірі організована. Дотримані прийняті норми культури презентації. Робота дещо переобтяжена текстом, що ускладнює її сприйняття. Наявні гіперпосилання працюють. Переважна більшість учасників групи беруть участь у висвітленні презентації;

1 бал – більшість ідей у презентації виражені нечітко. Тема визначена нечітко і розроблена з помилками. Презентація має порушену структуру або взагалі її не має. Зустрічається багато порушень прийнятих норм культури проведення презентації. Окремі учасники групи або лише один з них може пояснити викладені ідеї;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної недоброчесності;

Проектна діяльність: 5 балів – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. Наявний творчий підхід до вирішення проблеми. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Обґрунтовано використано доцільні методи. Містяться відповідні висновки з якісними і кількісними даними. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач вільно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання;

4 бали – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Доцільно використано методи. Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з незначними помилками;

3 бали – робота виконана. У роботі визначено об'єкт та предмет дослідження, що потребують уточнення. Доцільно використано методи.

Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить ілюстраційний матеріал, дещо перевантажений текстом, доповідач переважно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з помилками.

2 бали – робота виконана частково. У роботі невірно визначено об'єкт та предмет дослідження. Використані методи переважно вжито доцільно. Містяться часткові висновки. Презентація проекту перевантажена текстом, доповідач слабо орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з грубими помилками;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. У роботі невірно визначено об'єкт та предмет дослідження або вони відсутні. Використані методи недоцільні. Містяться часткові висновки. Презентація проекту відсутня, доповідач не орієнтується у поданому матеріалі;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної не доброчесності.

16. Перелік завдань для підготовки до модульного контролю знань

1. Дати характеристику предмету юридичної психології.
2. Охарактеризувати систему юридичної психології.
3. Розкрити зв'язок юридичної психології з іншими науками.
4. Розкрити зміст пізнавальної функції методів юридичної психології.
5. Дати характеристику системі методів юридичної психології.
6. Розкрити особливості використання методу тестування в юридичній практиці.
7. Проаналізувати особливі умови процесуальної діяльності як професії.
8. Визначити зміст професійно важливих якостей слідчого.
9. Визначити зміст професійно важливих якостей адвоката.
10. Визначити зміст професійно важливих якостей судді.
11. Розкрити психологічні основи процесу доказування.
12. Охарактеризувати психологічні засади процесів планування та організації процесуальної діяльності.
13. Розкрити особливості слідчої діяльності: пізнавальна діяльність.
14. Розкрити особливості слідчої діяльності: конструктивна діяльність.
15. Розкрити особливості слідчої діяльності: комунікативна діяльність.
16. Розкрити особливості слідчої діяльності: посвідчувальна діяльність.
17. Дати характеристику психологічним особливостям особистості слідчого.
18. Дати характеристику психологічним особливостям особистості обвинуваченого.
19. Дати психологічну характеристику особистості потерпілого.
20. Дати психологічну характеристику особистості свідка.
21. Розкрити психологічні особливості огляду місця події.
22. Пояснити тактико-психологічні прийоми, що сприяють одержанню інформації.
23. Охарактеризувати основні методи, що сприяють психологічній діагностиці особи під час допиту.

24. Дати характеристику тактико-психологічним особливостям очної ставки.
25. Описати психологічні закономірності сприйняття зовнішності людини.
26. Охарактеризувати психологічні особливості проведення слідчого експерименту.
27. Охарактеризувати психологічні особливості перевірки показань на місці події.
28. Розкрити психологічні закономірності процесу обшуку.
29. Скласти характеристику інтелектуальних завдань слідчого під час обшуку.
30. Описати роль спостереження під час проведення обшуку.
31. Розкрити психологічний зміст та обсяг поняття «огляд місця пожежі».
32. Проаналізувати психологічну структуру діяльності слідчого при огляді місця пожежі.
33. Розкрити роль пізнавальної діяльності судді під час судового розгляду справ.
34. Розкрити психологічні особливості процесуальної діяльності суду.
35. Дати характеристику психологічним особливостям взаємостосунків учасників судового розгляду.
36. Розкрити психологічну структуру процесу прийняття рішення судом.
37. Охарактеризувати психологічні особливості при прийнятті колегіальних рішень судом.
38. Дати характеристику основним психічним станам підсудного.
39. Описати психологічні особливості судового допиту.
40. Розкрити психологічні особливості перехресного допиту.
41. Розкрити психологічну сутність та зміст очної ставки в суді.
42. Дати характеристику психологічним особливостям судового огляду місця події.
43. Розкрити психологічний зміст та обсяг поняття «злочин».
44. Скласти схему психологічної структури злочину.
45. Пояснити психологічну характеристику мотиву злочину.
46. Проаналізувати динаміку змін психічного напруження в особи, яка вчинила злочин.
47. Проаналізувати особливості процесу формування установки злочинця на безкарність.
48. Розкрити психологічний зміст та обсяг поняття «особа злочинця».
49. Охарактеризувати психологічну структуру особистості злочинця.
50. Охарактеризувати соціально-психологічні детермінанти формування особи злочинця.
51. Розкрити загальні підходи до типізації особи злочинців.
52. Дати психологічну характеристику особи вбивці.
53. Дати психологічну характеристику особи хулігана.
54. Дати психологічну характеристику особи шахрая.
55. Охарактеризувати психологічні особливості колективу засуджених.
56. Проаналізувати психологічну структуру колективу засуджених.
57. Пояснити вплив соціальної ізоляції на особистість засудженого.
58. Розкрити психологічні особливості тюремного побуту.

59. Розкрити психологічний зміст та обсяг поняття «ресоціалізація засудженого».

60. Скласти рекомендації з підготовки засудженого до життя на волі.

17. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних завдань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Беззастережне дотримання під час занять правил безпеки, вимог охорони праці, санітарно-гігієнічних норм та протиепідемічних заходів.

3. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

4. Здобувачі освіти мають право на визнання результатів навчання з дисципліни, набутих у неформальній та/або інформальній освіті.

5. Здобувачі освіти мають право на оскарження результатів підсумкового контролю з дисципліни або процедури його проведення.

6. Здобувачі освіти мають право на самостійний вибір форм і проблематики індивідуальних завдань.

7. При виконанні індивідуальної роботи здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись політики академічної доброчесності. У разі виявлення фактів порушення політики здобувачі несуть персональну відповідальність згідно із законодавством України та нормативними документа НУЦЗ України.

18. Рекомендовані джерела інформації

Нормативні документи

1. Стандарт вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. №565 (зі змінами).

2. Освітньо-професійна програма «Екстремальна та кризова психологія» для підготовки бакалавра в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія. Черкаси: НУЦЗ України.

Базова література

1. Бочелюк В. Й. Юридична психологія: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2023. 336 с.

2. Кацавець Р. С. Юридична психологія. Навч. посіб. 3-тє вид., доповн. Київ: Алерта, 2023. 294 с.

3. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія: підручник; 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : Право, 2025. 280 с.

4. Лефтеров В. О. Юридична психологія: курс лекцій для студентів спеціальності 053 «Психологія». Одеса: НУОЮА, 2019. 93 с.

5. Мухіна Г.В. Юридична психологія: навчально-методичний посібник / Г.В. Мухіна; за заг. ред. В.М. Бесчастного. Київ : ВД «Дакор». 2021. 236 с.

6. Оксютрович М. О. Коширець В. В., Мудрик А. Б. Юридична психологія: навчальний посібник. Житомир, Житомирська політехніка, 2024. 161 с.
7. Чалдині Р. Психологія впливу; пер. з англ. М. Скоробогатова. Харків : Книжковий клуб «КСД», 2022. 640 с.
8. Bruce D. Sales, Daniel A. Krauss. The Psychology of Law: Human Behavior, Legal Institutions, and Law. Washington, DC : American Psychological Association. 2015. 188 p.
9. Jennifer K. Robbennolt, Jean R. Sternlight. Psychology for Lawyers: Understanding the Human Factors in Negotiation, Litigation, and Decision Making. Illinois: American Bar Association. 2022. 539 p.

Допоміжна

1. Александров Д. О. Становлення особистості працівника органів внутрішніх справ: монографія. Київ : Вадекс, 2014. 307 с.
2. Баранчук В. В. Тактика встановлення психологічного контакту при допиті: монографія; за ред. д-ра юрид. наук, проф. В.Ю. Шепітька; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Апостіль, 2019. 195 с.
3. Гульман, Б. Л., Калайтан Н. Л. Основи кримінальної сексуальності: навч. посіб. Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2019. 120 с.
4. Кацавець Р. С. Пенітенціарна психологія. Навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 110 с.
5. Кацавець Р. С. Кримінальна психологія. Навчальний посібник. Київ: Алерта, 2025. 162 с.
6. Кудерміна О. І. Психологія особи як суб'єкта правоохоронної діяльності : монографія. Чернівці : Наші книги, 2013. 415 с.
7. Охріменко І. М. Психологія оперативно-розшукової діяльності: навч. посіб.; за ред. А. В. Іщенка, В. С. Медведєва. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. 296 с.
8. Психолого-криміналістичний портрет невстановленого злочинця / М-во внутр. справ України; Експертна служба; авт-укл.: С. Шевцов, А. Тимошенко. Харків, 2011. 84 с.
9. Піз А. Мова рухів тіла; перекл. з англ. Наталія Лавська. Київ : КМ БУКС, 2017. 416 с.
10. Франчук О. Ю. Психологія агресії: навч.-метод. посіб. Черкаси: Вид-во Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, 2018. 73 с.

Інформаційні ресурси

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001, № 2341-III (зі змінами). URL : <https://cutt.ly/MRrWXZP>.
2. Наказ МВС України від 31.08.2017, № 747 «Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій». URL: <https://cutt.ly/0WcjnWM>.
3. Юридична психологія: навчально-методичний посібник щодо

самостійного вивчення дисципліни. Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України»; уклад.: С. І. Ніколаєнко, С. О. Ніколаєнко. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014. 145 с. URL: <https://cutt.ly/eE53baE>.

Розробники:

доцент кафедри психології
діяльності в особливих умовах,
доктор філософії з психології

Яна АМУРОВА

доцент кафедри психології
діяльності в особливих умовах,
кандидат педагогічних наук, доцент

Ольга ДЯЧКОВА